

Erősebb, de nem feltétlenül stabilabb EU?

Ursula von der Leyen
2026-os évértékelő beszéde

STEFÁN CSABA

MKI Nézőpont

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2026.

Kiadó székhelye:

1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Felelős kiadó:

dr. Feledy Botond, vezérigazgató

Felelős szerkesztő:

Dr. Rácz András,

kutatási és tudományos ügyekért felelős vezérigazgató-helyettes

Szerző(k):

Stefán Csaba

Lektorálta:

Vass Ágnes

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.

A borítókép forrása: depositphotos.com

2026. szeptember 18.

Stefán Csaba, kutató, MKI

Erősebb, de nem feltétlenül stabilabb EU? Ursula von der Leyen 2026-os évértékelő beszéde

Az „Unió helyzetének értékelése” – avagy a közös fellépésre való felhívás

„Ha ma Európára nézek, így látom: Uniónk helyzete soha nem volt még ilyen erős. És úgy is érezhetjük, Uniónk helyzete soha nem volt még ennyire ingatag.” Ursula von der Leyen ezzel az ellentmondással nyitotta 2026-os, az Unió helyzetéről szóló beszédét, és a megfogalmazás valóban jól ragadja meg az EU jelenlegi állapotát. Az uniós jogalkotást több mint egy évtizede egymást követő krízisek és az azokra adott válaszok formálják, miközben az elemzők rendre arra mutatnak rá, hogy a migrációs válság, a Covid-19 világjárvány, az orosz–ukrán háború és az energiaválság következményei továbbra is érezhetően befolyásolják az Európai Unió stabilitását. Ezzel párhuzamosan ugyanakkor az Unió – és azon belül az Európai Bizottság – hatáskörei a gyakorlatban új szerződések nélkül is folyamatosan bővülnek, ami egyúttal az EU rezilienciáját is erősíti. Ennek egyik legszemléletesebb példája a védelmi együttműködés. A korábban elsősorban tagállami hatáskörként kezelt védelempolitika mára az EU egyik központi prioritásává vált. Ezt jelzi az is többek között, hogy a bizottsági elnököt is adó Európai Néppárt és maga von der Leyen már egy Európai Biztonsági Tanács létrehozását szorgalmazza; a pártcsaládot vezető Manfred Weber pedig az 1954-ben megíúsult Európai Védelmi Közösség gondolatát porolná le, ezzel a 27 tagállamot is a közös hadsereg elképzelése felé mozdítva.¹

1 Európai Parlament, “State of the Union (debate),” [europarl.europa.eu](https://www.europarl.europa.eu/plenary/en/debate-details.html?date=20260916&detailBy=date), 2026. szeptember 16., <https://www.europarl.europa.eu/plenary/en/debate-details.html?date=20260916&detailBy=date>.

Valójában az Unió helyzetét értékelő beszédek (SOTEU – *State of the Union*) a bizottsági elnök egyfajta új „hatáskörként” lehet keretezni, amelynek szükségességét a Bizottság a „transzparensőbb” kríziskezeléssel indokolta. A 2009-es euróválság kezdetével, illetve a technokrata működéssel szembeni kritikákra adott egyik, a transzparenciát elősegítő válaszként született meg a SOTEU gondolata – hiszen azzal, hogy a Bizottság elnöke ismertette az intézmény prioritásait, egyszerre nyílt meg a választópolgár felé és vállalt felelősséget az elmondottakért. Továbbá a Bizottság – készülve az uniós szintű válságkezelésben betöltött egyre nagyobb szerepére is – elnökei keresztül igyekezett megerősíteni, racionalizálni és igazolni az EU lépéseit, valamint ezek és maga a Bizottság politikai legitimációját. Ahogy korábban Barroso-nak vagy Juncker-nek, úgy von der Leyennek is az volt az egyik célja mostani beszédében, hogy a válságokat olyan, kívülről érkező kihívásokként keretezze, amelyek nem csupán a közvetlenül érintett tagállamokat, hanem az EU egészét közös fellépésre ösztönzik.²

A Bizottság elnökének idei beszéde és az abban megjelenő vezető szerepfelfogás ugyanakkor jól tükrözi mind az ő szerepe, illetve az Unió helyzetének alapvető kettősségét is: egyszerre vált erősebbé és törékenyebbé. Ugyanis miközben von der Leyentől egyre inkább elvárják az iránymutatást, komoly vita tárgya, hogy ezt valójában neki vagy a tagállami vezetőknek kell-e megadniuk. A SOTEU-beszédek elemzésekor ezért azt a kettősséget figyelembe kell venni, hogy miközben a Bizottság elnöke egyre inkább uniós szintű politikai vezetőként tud fellépni, tényleges mozgásterét a szerződéses intézményi keretek és a tagállamok támogatásának szükségessége egyaránt korlátozzák. A Bizottság elnöke a mostani beszédében mindenesetre úgy tűnik, beleállt ebbe a vezető szerepbe. Egyáltalán nem magától értendő például, hogy a tagállamoknak felrója, hogy nem tudnak egységesen reagálni a gázai helyzetre. Ugyancsak szokatlan, hogy lényegében informális protokollt szeg és a magyar választások eredményét európai sikerként kommentálja. Az pedig végképp merész lépés,

2 Anna Kyriazi, „Framing the EU polity: how Commission presidents address crises and shape the Union,” *Journal of European Integration* 48, 1. sz. (2026): 23–43, <https://doi.org/10.1080/07036337.2025.2476472>.

hogy tagállami jóváhagyás nélkül – az uniós jogban még nem létező – társult tagságot ajánljon fel Kanadának.³ Ursula von der Leyen ezeket mégis megtette, és – talán – a független, erős Európa gondolatát saját Bizottságának szerepével is összekapcsolta.

Európai biztonság és védelem – múltban, jelenben és jövőben

A 2026-os értékelő beszédében Ursula von der Leyen az EU törekvésére egy egységes politikai logika mentén kíván választ adni: a „biztonság” és a „védelem” átfogó szervezőelvvé válik, méghozzá nem csupán klasszikus védelempolitikai értelemben. A korábbi célkitűzések melletti lehorgonyozást, az Unió mindenkori értékeinek védelmét, valamint a jövő fenyegetéseire való felkészülést – bár nincs explicit módon kimondva – erősen áthatja az ún. „biztonságiasítás” (*securitization*) logikája, amely az Unió alkalmazkodó- és ellenállóképességének növelését szolgálja.

Így, amikor von der Leyen a jövő fenyegetéseiről beszél, ez a logika már túlmutat a többször említett, Oroszország felől érkező hibrid fenyegetéseken és dezinformáción, sőt az Európai Biztonsági Tanács létrehozásának gondolatán is. Ugyanerre a fonálra fűződik fel a migráció kérdésköre: a külső határok védelme és a migráció „fegyverként” való alkalmazása elleni fellépés jegyében von der Leyen egy új európai veszélyhelyzeti reagálási keret létrehozását jelentette be. Hasonló logika hatja át a mesterséges intelligenciáról (MI) szóló részt is: miként lehet mérsékelni az MI-ben rejlő kockázatokat, úgy, hogy közben az előnyeit is ki tudjuk használni. Ugyanez a megközelítés jelenik meg a Kínával szemben növekvő kereskedelmi hiány és függőségek kezelésében is, például a ritkaföldfém-tartalékok felhalmozásának tervében. A kínai kereskedelmi kapcsolatok említése különösen lényeges, hiszen ahhoz képest, hogy korábban még magát a probléma forrását is alig lehetett

3 Gabriel Gavin, “EU capitals caught off guard as von der Leyen announces ‘associate membership’ for Canada,” *POLITICO*, 2026. szeptember 16., <https://www.politico.eu/article/eu-capitals-mark-carney-ursula-von-der-leyen-associate-membership-canada/>.

nevén nevezni⁴, von der Leyen most már határozott kiegyensúlyozási igényt fogalmazott meg Kínával szemben. Ezt ráadásul kifejezetten biztonsági kérdésként keretezte: *„nemcsak az iparunk szempontjából fontos, hanem ezen áll vagy bukik a függetlenségünk és a biztonságunk is”*.⁵

Hasonló logika mentén elemezhető azoknak a már korábban kitűzött uniós céloknak a „védelembe vétele” is, amelyek a beszédben új biztonsági indoklást kapnak. Így kapcsolódik össze például a klímavédelem és az uniós klímacélok fenntartása az Európát idén súlyosan érintő erdőtüzekkel, hőhullámokkal és vízhiánnyal. Von der Leyen érvelésében éppen a klímakatasztrófa jelentette fenyegetések indokolják – biztonságunk és ellenállóképességünk érdekében – a klímacélok további erősítését, amelyet többek között egy új európai hőhullámtervvel és klímareziliencia-kerettel egészítene ki. Hasonló logika jelenik meg az energiapolitikában is: a fosszilis energiahordozók konfliktusoknak kitett, ingadozó árai és az importfüggőség egyaránt a megújuló energiaforrások és a nukleáris energia további támogatása mellett szólnak. Nem utolsósorban az aláírt kereskedelmi egyezmények – a MERCOSUR-ral, Indiával, Indonéziával és Ausztráliával – is a stratégiai függőségek csökkentését és az EU külső sokkokkal szembeni ellenállóképességének erősítését szolgálják.

A beszéd várható politikai következményei

A Bizottság elnökének határozottabb fellépése ugyanakkor eltérő visszhangra találhat az európai érdekcsoportok körében: egyesek számára pozitív, mások számára negatív kicsengéssel bírhat.

A Bizottság elnökének beszéde a tagállamok egy részéből inkább negatív reakciókat válthat ki. Von der Leyen több kérdésben sem a velük való kompromisszumkeresés szándékát sugallta, hanem

4 Elena Sánchez Nicolás, “EU’s ‘Voldemort’ problem: talking about China without mentioning China,” *EUobserver*, 2026. június 17., <https://euobserver.com/222457/eus-voldemort-problem-leaders-wont-name-china-while-they-fear-retaliation/>.

5 Ursula von der Leyen, “2026 State of the Union Address by President von der Leyen,” *ec.europa.eu*, 2026. szeptember 16., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/SPEECH_26_1868.

nyíltan beleállt a fennálló vitákba. Ilyen volt az egyszerűsítés kérdése, amelyben a tagállamok Bizottsággal való szorosabb együttműködését hiányolta; a gázai helyzet, ahol felrőtt az egységes tagállami fellépés hiányát; valamint az MFF saját forrásairól zajló vita, amelyben egyértelműen a vitatott új uniós bevételi források bevezetése mellett foglalt állást. A Kanadával kapcsolatos bejelentésre adott esetleges negatív reakciók pedig egyelőre még fel sem mérhetők. Mindent egybevéve, a Bizottság elnöke nem mutatkozik kompromisszumkésznek többek között saját MFF-javaslatait illetően sem. Beszédes ugyanakkor, hogy a minősített többségi szavazás külpolitikára való kiterjesztése vagy a többsebességes EU-csatlakozás gondolata nem merült fel – ezekhez minden valószínűség szerint nincs elegendő politikai támogatás.

Az Európai Parlament és az európai pártcsaládok részéről komoly várakozás előzte meg a beszédet.⁶ A tizedik parlamenti ciklus kezdete óta az Európai Néppárt egyre több alkalommal alakított ki többséget a radikális jobboldallal, eltávolodva hagyományos szociáldemokrata szövetségeseitől. Az EPP egyfajta „kisebbségi kormányzása” – vagyis a változó, rugalmas parlamenti többségek kihasználása – miatt az EPP és az S&D közötti együttműködés már egy ideje látványosan recsegett-ropogott.⁷ Von der Leyen maga egyértelműen a középpártok oldalát választotta. Egyrészt a migrációval kapcsolatos bejelentéseiben nem állt ki nyíltan a baloldal számára különösen problémás visszatérési központok (*return hubs*) mellett; másrészt az egyszerűsítés igénye miatt sem támadta a zöld átállást, szemben a beszédére később reagáló Manfred Weberrel. Ellenben többször is támadta a radikális jobboldalt, miközben a magyar választás eredményének európai sikerként való értelmezése és a Fidesz antagonizálása aligha közelíti majd a Patrióták Európáért (Pfe) képviselőit a politikájához. Ursula von der Leyen láthatóan továbbra is a középpártok – az EPP, az S&D, a Renew és a Zöldek – támogatására épít.

6 Max Gria, “Von der Leyen’s warring EU Parliament allies want her to pick a side. Can she appease them?,” *POLITICO*, 2026. szeptember 14., <https://www.politico.eu/article/ursula-von-der-leyen-warring-eu-parliament-allies-want-her-to-pick-a-side-can-she-appease-them/>.

7 Sophia Russack és Nicolai von Ondarza, “The EU is looking more and more like an EPP-led minority government,” *CEPS*, 2026. június 11., <https://www.ceps.eu/the-eu-is-looking-more-and-more-like-an-epp-led-minority-government/>.

Nem utolsósorban komoly politikai következményei lehetnek Mark Carney kanadai miniszterelnök meghívásának és a társult tagság felajánlásának. Bár a Bizottság elnöke külön kiemelte, hogy *„olyan partnerség ez, amely nem más ellen irányul”*, a Trump-adminisztrációval éppen vámháborút vívó Carney meghívása mégis nehezen értelmezhető pusztán semleges diplomáciai gesztusként.⁸ Sokkal inkább nyilvános értékválasztásként jelenik meg, amely a demokráciára, a szabályalapú együttműködésre és a szövetséges kapcsolatok erősítésére épülő európai megközelítést állítja szembe a Trump-adminisztráció jelenlegi politikájával. A kérdés az, hogy a várható fenyegetéseken túl Trump tesz-e majd bármilyen konkrét válaszlépést.⁹ Ahogy az is nagy kérdés, hogy a társult tagság a gyakorlatban pontosan mit jelent, hiszen az uniós jog (még) nem ismeri ezt a fogalmat.

Összességében a beszéd nem tartalmazott olyan, rövid határidőn belül teljesítendő rizikós politikai ígéreteket, mint amilyen az előző évben az orosz befagyasztott vagyron Ukrajna támogatására való felhasználása vagy a drónfal létrehozása volt.¹⁰ Idén von der Leyen inkább azt kívánta kijelölni, milyen irányba halad a Bizottság, miért tartja ezt helyesnek, és miért kíván nyomást gyakorolni a tagállamokra ennek támogatása érdekében. A beszéd így relatíve óvatosabb volt, politikai jelentőségét azonban nem pusztán a konkrét vállalásokban érdemes keresni. Legalább ilyen fontos, hogyan értelmezi az Unió előtt álló kihívásokat, milyen válaszokat próbál legitimálni, és mindezt milyen tagállami és parlamenti korlátok között teszi.

8 von der Leyen, “2026 State of the Union Address by President von der Leyen.”

9 Rana Taha, dpa és Reuters közreműködésével, “Trump threatens EU with further sanctions over Canada,” *Deutsche Welle*, 2026. szeptember 17., <https://www.dw.com/en/trump-threatens-eu-with-further-sanctions-over-canada/a-79299548>.

10 Jorge Liboreiro et al., “State of the Union: Did von der Leyen make good on last year’s promises?,” *Euronews*, 2026. szeptember 14., <https://www.euronews.com/my-europe/2026/09/14/state-of-the-union-did-von-der-leyen-make-good-on-last-years-promises>.

**MAGYAR
KÜLTÜGYI
INTÉZET**